

ELS CRÍTICS

literatura
RAMON PLA

Albert Sánchez Piñol —un escriptor d'èxit— explica a *Les estructures elementals de la novel·la* com s'estructuren les informacions amb què es construeix l'argument d'una novel·la per tal d'aconseguir l'èxit dels autors i el plaer dels lectors. El seu estil és col·loquial i provocatiu.

Límits

Les estructures elementals de la narrativa

ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL

La campana
Barcelona, 2021
220 pàgines

Sánchez Piñol és un autor d'èxit —*La pell freda* (2002) “s’ha traduït a trenta-set idiomes”— i, per això, quan el títol suggereix que ens explicarà com funciona la narrativa, vols llegir-lo. Però quan comença assegurant que hi trobarem la clau de “com s’escriuen totes les grans històries que s’han escrit i que mai s’escriuran”, l’escepticisme esquadra les expectatives. Però val la pena llegir-lo atentament, és a dir, fixar-se en “què” diu i en “com” ho diu.

El “què” consisteix a mostrar com s’estructuren les informacions amb què es construeix l’argument d’una novel·la: què va primer, què després i com s’acaba. O, més exactament, vol explicar totes les variants possibles d’una ordenació que faci possible que una narració no ens “avorreixi”. I assegura, a més, que ho vol fer perquè “al fet narratiu se li [...] han] dedicat [...] poques reflexions serioses” la qual cosa deu voler dir que autors i lectors hem transitat per la narrativa amb una presbícia severa que ha dificultat l’èxit d’uns i el plaer dels altres.

Cal entendre que Sánchez Piñol utilitza un estil col·loquial, desenfadat i provocatiu que el duu a afirmacions

més estridents que adequades, com la de qualificar els precedents d’“escasses i desmanegades incursions intel·lectuals”. Melcior Comes, però, en l’article *Paradigma Piñol* publicat a *Núvol*, el contradia exhibint una extensa llista d’autors i obres que ja havien tractat la qüestió de les estructures narratives. I ho remata dient que qui “tingui una connexió a Internet pot veure que Piñol s’arroga massa sovint un paper de visionari en unes qüestions que han estat patològicament estudiades”. És a dir, molt estudiades. I té raó.

Però la qüestió de fons és la de la utilitat i pertinència del que, de fonamental, ha escrit Sánchez Piñol. Per valorar-ho cal entendre que les pretensions d’aquesta mena d’estudis són, ben conscientment, limitades, i que no pretenen tant garantir la qualitat dels textos —un horitzó que ultrapassa el que poden aportar les estructures— com evitar que les obres siguin avorrides i confuses. És prou raonable. Però, certament també, la literatura és alguna cosa més que entreteniment, com observa el mateix Sánchez Piñol quan, en comparar *Moby Dick* de Herman Melville i *Viatge a la Lluna* de Jules Verne, constata que una és excepcional i que

l'altra és un mer *divertimento*, perquè, diu, en Melville "hi ha més del que llegim", és a dir, que genera en el lector alguna cosa més que curiositat pel desenllaç de l'aventura. La reflexió em sembla exacta però és, a *Les estructures elementals de la narrativa*, insòlita. De fet, el text de Sánchez Piñol i molts dels que es dediquen a les estructures narratives fan com si parlar de l'esquelet fos el més important per entendre el cos humà. Certament tenen raó a afirmar que sense esquelet no hi ha cos, ni hi ha vida. Però només amb l'esquelet no es pot accedir mai ni a la complexitat del cos, ni —menys— al pensament indissociable de la vida humana. Potser per això Sánchez Piñol es veu amb cor d'explicar l'esquelet narratiu, però de la literatura en general no es veu amb cor de dir res més que és "qualsevol cosa" [sic].

Sobre el "com", Sánchez Piñol vol fugir del llenguatge artificios, petulant i críptic d'alguns especialistes. I en aquesta línia detesta "la fama dels impostors, instigada i mantinguda per la capelleta dels pedants". Refrescant. Però, tanmateix, en el marc d'aquesta sensibilitat diu que troba "insofribles" l'*Ulisses* de Joyce i *La Recherche* de Proust. Em sap greu per ell. L'alternativa que ofereix Sánchez Piñol a aquests artificis degrada el discurs, per molt divertit que li sembli: l'"estructura narrativa primordial" l'anomena el "Papitu" i "papitoides" els estudis que en parlen, i sintetitza: "contra els pedants, el Papitu". La llista d'ocurrències podria ser molt llarga, i no em sembla que ho compensi parlant de "xamanisme" o de "mediumnitat" per qualificar el germen dels processos creatius, o quan es val, per explicar-se millor, de grans esquemes formats per línies —horitzontals, verticals, discontinues— estrelles i acrostics que, per no perdre's, obliguen a consultar el glossari que tanca el llibre.

Sánchez Piñol tracta el lector com un alumne no gaire dotat a qui cal deixar ben clar el que li diuen: "no us hi amoïneu, és molt fàcil d'entendre", "sí, ja ho sé, és una mica abstrús", "ho especifico perquè us hi acostumeu", etc. He assistit a aquestes classes i hi he prestat tota l'atenció de què soc capaç, però, si ho hagués sabut, no m'hi hauria matriculat.

Sánchez Piñol

EUROPA PRESS

Àlex Matas Pons
*Els marges dels mapes:
 una geografia desplaçada*

314 edicions

Premi Octubre Joan Fuster d'Assaig 2020

**ELS MARGES DELS MAPES:
 UNA GEOGRAFIA DESPLAÇADA**
 de ÀLEX MATAS PONS
 Premi Octubre Joan Fuster d'Assaig 2020

NOVETATS 3i4
 Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
 Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat